

تحلیل تأثیر مبلمان روستایی در افزایش کیفیت محیط کالبدی (مطالعه موردی: دهستان زوارم شیروان)

ثریا عزیزی - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد
حمدالله سجاسی قیداری* - استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد
حمید شایان - استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد

تأیید نهایی: ۱۳۹۷/۰۳/۱۳

پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۰۹/۰۸

چکیده

روستا کالبد زندگی است که روح پُرهیاهوی انسان‌ها و طبیعت در آن دمیده می‌شود و فضایی همراه مبلمان زیبا آذین این کالبد است. مبلمان روستایی مناسب و کارآمد نه تنها موجب ارتقای کیفیت محیط روستایی، بلکه سبب پایدارسازی سکونتگاه‌های روستایی می‌شود. هدف از پژوهش حاضر بررسی وضعیت مبلمان روستایی و اثرهای آن در افزایش کیفیت محیط کالبدی در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان شیروان است. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است که از طریق گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی انجام پذیرفته است. جامعه آماری پژوهش شامل همه خانوار روستایی دهستان زوارم شهرستان شیروان است که با استفاده از فرمول کوکران ۲۵۸ خانوار با سطح خطای ۰/۰۶ به روش تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار اصلی پژوهش پرسش‌نامه‌ای است که روایی آن به‌وسیله پانل تخصصی و پایایی نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از SPSS انجام گرفته است. یافته‌های پژوهش براساس آزمون خی دو نشان می‌دهد که در میان ابعاد کیفیت محیط کالبدی روستایی، ابعاد معنایی - ادراکی و در میان مبلمان‌های روستایی، مبلمان زیرساختی در افزایش کیفیت محیط کالبدی بیشتر اثرگذار بوده است. همچنین، نتایج حاصل از همبستگی اسپیرمن و رگرسیون خطی ساده نشان داد ارتباط و اثرگذاری معنادار و قوی میان مبلمان روستایی و کیفیت محیط کالبدی به‌شکل مستقیم وجود دارد. نتایج تحلیل مسیر نیز نشان داد که مبلمان زیرساختی با ضریب ۰/۶۰۷ بیشترین تأثیر کلی را در افزایش کیفیت محیط کالبدی داشته است.

واژگان کلیدی: توسعه روستایی، توسعه کالبدی، کیفیت محیط، مبلمان روستایی.

مقدمه

در ادبیات برنامه‌ریزی کالبدی سکونتگاه‌های انسانی از چند دهه پیش تاکنون، که مکان‌های عمومی به‌عنوان فضایی برای زندگی مطرح شدند، اهمیت برنامه‌ریزی و طراحی مناسب فضاهای روستایی امری ضروری است. بنابراین، اگر اهداف اصلی برنامه‌ریزی روستایی سلامت، آسایش، و زیبایی باشند، دستیابی به آن‌ها منوط به دقت و حوصله و برنامه‌ریزی صحیح مبلمان روستایی است (زنگی‌آبادی و تبریزی، ۱۳۸۶: ۳). از آنجا که در دهه‌های اخیر توسعه نامناسب کشور و رشد شهرنشینی و مهاجرت‌های روستایی بدون فراهم‌آوردن زیرساخت‌های لازم پیامدهای منفی بی‌شماری را در بخش‌های مختلف مناطق کشور همراه داشته است، در این میان، سامان‌دهی محیط‌های روستایی و کاربری‌های عمومی آن، از جمله اجزای مبلمان روستایی، رهیافت سازنده‌ای است که با هدف بهبود کیفیت محیط کالبدی و برآوردن نیازهای مختلف اقشار (از قبیل نیاز به امنیت، نیاز جسمی، روحی، و روانی) (بکری‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹: ۳۷) می‌تواند در ارتقای جذابیت محیط‌های روستایی مؤثر باشد.

بنابراین، سامان‌دهی مبلمان روستایی به‌عنوان یکی از عناصر و کاربری‌های مهم با کاهش آثار مخرب، گسترش نامناسب، و بالابردن سطح زیبایی بصری موجب افزایش کیفیت زیستی و هویت‌بخشی به ساکنان آن می‌شود. مبلمان روستایی مطلوب و نظام‌یافته باعث ایجاد احساسی خوشایند از زندگی در محیط روستایی می‌شود و برای برقراری تعادل، نظم بصری، افزایش مؤلفه‌های کیفی، و زیباشناختی و عملکردی می‌تواند مؤثر واقع شود (سوری، ۱۳۹۰: ۱۹). پس از انقلاب اسلامی در ایران و به‌ویژه در سال‌های اخیر نهادهای مختلف علی‌الخصوص بنیاد مسکن انقلاب اسلامی توجه بیشتر و همه‌جانبه‌ای به جوامع روستایی و عمران روستایی داشته‌اند و درصددند تا محیطی مناسب و دل‌پذیر برای اهالی روستا فراهم آورند تا هم عدالت اجتماعی و توزیع برابر امکانات تحقق یابد هم با ایجاد رغبت از مهاجرت‌های روستاییان به شهرها، که یکی از بزرگ‌ترین معضلات ایران در چند ساله اخیر بوده، جلوگیری کنند. اما شواهد و تحقیقات نشان داد که فضاها و کاربری‌های عمومی در روستاها از ظرفیت و قابلیت لازم برای پاسخ‌گویی به نیازهای زندگی و دغدغه‌های روستاییان و به‌ویژه نسل جوان برخوردار نیست؛ در این میان کیفیت فیزیکی روستاها، زیبایی روستاها، و رضایت روستاییان بدون برنامه‌ریزی صحیح، مکان‌یابی مناسب، لحاظ‌نمودن شرایط بومی و فرهنگی و ایجاد تناسب کارکردی ابعادی در روستا، سطوح ارتباطی و به‌ویژه مبلمان آن ایجاد نخواهد شد (ملک‌حسینی و درگاهی، ۱۳۸۹: ۱۵۲). در صورتی که تجهیزات روستایی با برنامه‌ریزی و طبق استانداردهای موجود انجام پذیرد، روستاییان در آسایش و امکانات بیشتری زندگی خواهند کرد و رضایت آن‌ها از محل سکونت خود بیشتر خواهد شد و در نتیجه باعث بهبود کیفیت محیط کالبدی روستا خواهد شد (آزادخانی و طهماسبی‌کیا، ۱۳۹۵: ۹۴).

مبلمان روستایی شامل صندلی‌ها، سطل زباله، ابزار روشنایی، علائم و تابلوها، و ... که به مردم حس راحتی می‌دهند است. این عناصر باید به‌گونه‌ای باشند که با جذابیت خود مورد استفاده مطلوب قرار گیرند. با این حال، فراتر از راحتی و آسایش، هدف از کاربرد مبلمان، به‌وجودآوردن مکانی با هویت و با شخصیت و نیز تشویق مردم برای لذت‌بردن از فضای بیرونی است. همچنین، مبلمان خیابان به نیازهای به‌خصوصی پاسخ می‌دهد. مثلاً، فردی که منتظر اتوبوس است به سرپناه و مکان نشستن نیاز دارد، که اگر این مبلمان به‌خوبی طراحی و برنامه‌ریزی شود، می‌تواند هویت، تصویر ذهنی، و کیفیت بصری فضا را افزایش دهد (یوسل^۱، ۲۰۱۳: ۱۵). بنابراین، می‌توان با استفاده از رنگ‌های گرم و زنده در محیط و استفاده از مصالح بوم‌آورد در جهت تولید مبلمان و کف‌سازی سبب جذابیت بیشتر این فضاها، جذب جمعیت، و تأمین آسایش استفاده‌کنندگان از فضاهای روستایی (که فضاهای گذران اوقات فراغت به‌خصوص برای گردشگران نیز محسوب

می‌شود) شد. همچنین با تأمین درآمد مناسب و ایجاد اشتغال و سامان‌دهی این گونه فضاها از طریق انواع و رنگ‌بندی تجهیزات مورد نیاز و شاخص‌های زیبایی‌شناسی محیط‌های روستایی برای آسایش روستاییان و افزایش کیفیت بصری فضا پرداخت (لحمیان، ۱۳۹۲: ۱۰۹). فراتر از رفع نیازهای مادی افراد در استفاده از فضاهای روستایی، باید به بُعد زیباشناسانه مبلمان نیز توجه کرد. این زیبایی بیش از هر چیز حاصل هماهنگی، وحدت، تنوع، و خوانش عناصر دخیل در کالبد روستایی است. در غیر این صورت، نابسامانی و بی‌هدفی و نبود الگو و ضوابط مناسب چهره روستا را مخدوش و نازیبا خواهد کرد (بختیاری کمری و اردلانی، ۱۳۹۵: ۲).

بنابراین، امروزه، باتوجه‌به اینکه در فضاهای روستایی روستاییان به‌آسانی نمی‌توانند با محیط روستا روابط حسی مطلوب و دل‌پذیر برقرار کنند و به روابط و نیازهای آن‌ها توجهی نمی‌شود و برای حضور و استفاده آن‌ها از فضاهای عمومی امکانات مفید و باکیفیت بسیار محدود است، درحالی‌که در شهرها، کارشناسان و برنامه‌ریزان بسیاری با طرح‌های جامع بر روی این موضوع کار کرده و به جزئیات سیما و نمای شهری اهمیت داده‌اند و برای مبلمان و سیمای شهر نیز بهای ویژه‌ای پرداخت کرده‌اند (رحمانی فیروزجاه و سهرابی، ۱۳۹۶: ۴)، توجه به مبلمان روستایی نه‌تنها به‌عنوان رویکرد زیباسازی است، بلکه در فراهم کردن امکانات آسایش افراد و حضور افراد در فضاهای روستایی نقش کلیدی دارد که سبب افزایش رضایتمندی و ارتقای کیفیت محیط می‌شود.

درواقع، امروزه، ارتقای کیفیت محیط در عرصه‌ها و فضاهای عمومی روستایی به‌منظور بالابردن قابلیت حضورپذیری این عرصه‌ها در دستور کار برنامه‌ریزان روستایی قرار دارد. در فرایند ارتقای کیفیت محیط، علاوه‌بر ویژگی‌های فیزیکی، کالبدی، و زیباشناختی، باید به ویژگی‌های روان‌شناختی، عملکردی، و زیست‌محیطی نیز توجه کرد. مؤلفه‌های تأثیرگذار کیفیت محیط روستایی همچون بهداشت محیط، امنیت، تعاملات اجتماعی، تنوع، و دسترسی، علاوه‌بر ارتقای کیفیت محیط روستایی، نقش قابل ملاحظه‌ای در رضایتمندی افراد از فضاهای عمومی روستایی دارد.

حال باتوجه‌به آنچه گفته شد، بررسی‌ها نشان می‌دهد که تاکنون مطالعات مستقلی در مورد تحلیل تأثیرات مبلمان روستایی در افزایش کیفیت محیط کالبدی انجام نگرفته است. در ارتباط با موضوع مبلمان، تحقیقات نسبتاً کمی انجام گرفته است و عمدتاً در مقوله مبلمان شهری و طراحی مبلمان شهری و مبحث کیفیت محیط محدود می‌شود (جدول ۱).

بررسی‌ها نشان می‌دهد که کمتر به تأثیر مبلمان روستایی در افزایش کیفیت محیط کالبدی در ادبیات علمی پرداخته شده است و به‌نوعی مسئله دارای جنبه‌هایی نو است که شناخت بیشتر آن می‌تواند در توسعه کالبدی روستاها از طریق نظام برنامه‌ریزی کالبدی مؤثر و مفید باشد. بنابراین، در این پژوهش سعی شده است، به‌موجب اهمیت موضوع، به تحلیل تأثیرات عناصر و اثاثیه یا مبلمان روستایی در بهبود کیفیت محیط کالبدی پرداخته شود. دهستان زوارم، از توابع بخش مرکزی شهرستان شیروان در استان خراسان شمالی، برای واکاوی در این موضوع انتخاب شده است. علت انتخاب این دهستان اجرای طرح هادی و به‌سازی در همه روستاهای مورد مطالعه است که می‌تواند نقش اثرگذاری در فراهم کردن امکانات کالبدی از جمله مبلمان داشته باشد. براساس وضعیت کمیّت و کیفیت مبلمان، آگاهی از میزان اثرگذاری آن بر کیفیت محیط کالبدی روستاهای مورد مطالعه در وجوه مختلف همچون چینش یا مکان‌یابی مبلمان، میزان مطابقت مبلمان روستا با نیاز ساکنان، فرهنگ و محیط، و دسترسی افراد ضروری است. بنابراین، باتوجه‌به ابعاد اصلی پژوهش (مبلمان روستایی) و همچنین شاخص‌های تعریف‌شده برای بُعد (کیفیت محیط کالبدی) در فرایند پژوهش، سؤال اصلی تحقیق بدین صورت مطرح می‌شود که مبلمان روستایی تا چه اندازه توانسته است در افزایش کیفیت محیط کالبدی روستاهای مورد مطالعه تأثیرگذار باشد؟

جدول ۱. بررسی ادبیات تحقیق پیرامون مبلمان و کیفیت محیط کالبدی

پدیدآورنده	عنوان	یافته‌های پژوهش
سجاسی قیداری (۱۳۹۵)	ارزیابی اثرهای اجرایی طرح هادی بر کیفیت محیطی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: دهستان فندرسک شمالی و جنوبی رامیان)	بیشترین و کمترین اثرگذاری اجرای طرح هادی روستایی در روستا مربوط به مؤلفه فرمی و کارکردی از مؤلفه‌های سه‌گانه کیفیت محیطی است. بنابراین، می‌توان استدلال کرد طرح هادی اغلب با رویکرد فرمی انجام می‌شود و اثرگذاری شکلی آن بیشتر از اثرگذاری کارکردی است.
اکبریان رونیزی و شیخ‌بیگلو (۱۳۹۴)	سنجش کیفیت محیط روستاهای گردشگری (مطالعه موردی: بخش آسارا شهرستان کرج)	کیفیت محیطی روستاها بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است؛ به‌گونه‌ای که بین شاخص‌های کیفیت محیطی مورد مطالعه شاخص کیفیت عملکردی و ساختاری بیشترین تأثیر را در جذب گردشگری و بهبود کیفیت محیط دارد.
شکاری و شمس (۱۳۹۳)	مبلمان شهری و تأثیر آن در مطلوبیت‌بخشیدن بر فضای شهری، رضایت و سلامت شهروندان (مورد مطالعه: خرم‌آباد)	مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده شهری است که شاخص‌هایی از قبیل زیبایی، دوام، راحتی، و دسترسی نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد. بنابراین، طراحی توأم فضاهای شهری و مبلمان شهری همراه برنامه‌ریزی اساس دست‌یابی به شهرهای زیبا و سالم است.
فنگ و ژیا ^۱ (۲۰۱۴)	مطالعه‌ای در خصوص روش‌های طراحی اکولوژیکی چشم‌انداز برای تجهیزات و مبلمان شهری	توسعه مبلمان شهری بدون برنامه‌ریزی سبب شکل‌گیری شرایط نامنظم تسهیلات کاربردی و مجموعه‌ای از مشکلات شده است، همچون مناسب‌نبودن ملاحظات انسانی، ناهماهنگی رنگ‌های محیطی با محیط اطراف، و عدم جای‌گیری اشیا در محل مناسب خود. بنابراین، برنامه‌ریزی برای بهبود اکولوژی محیط امری ضروری است.
ماهنامه دهیاری (۱۳۹۰)	مبلمان روستایی، درجه‌بندی دهیاری	نقش مبلمان فضاهای عمومی در هویت‌بخشی به اماکن و قلمروهای عمومی در روستا و تأثیر این تجهیزات در ایجاد خوانایی و تشخیص‌بخشی به عرصه‌های عمومی و ارتقای کیفیت زندگی، مرتفع کردن بخش عمده‌ای از نیاز ساکنان روستا در فضاهای عمومی روستا توسط دهیاری‌ها با استفاده از عناصری مانند تابلوهای راهنما و نام‌گذاری معابر برای تقویت و توسعه و توانمندسازی فضای عمومی انجام می‌شود.
ملک‌حسینی و درگاهی (۱۳۸۹)	طراحی و مناسب‌سازی مبلمان روستایی	برخورداری روستاها از مبلمان‌های روستایی با رعایت اصول مکان‌یابی و طراحی، نقش اثرگذاری در بهبود کیفیت محیط کالبدی دارند.
بولت و اتاب‌اگلو ^۲ (۲۰۰۷)	آبنماها به عنوان بخشی از تجهیزات و مبلمان شهری در ساختار شهری تاریخی و فرهنگ کاربردی (نمونه موردی: شهر ارزوروم، ساختمان‌سازی و محیط)	عناصر مبلمان شهری واجد خصوصیتی هستند که برقراری ارتباط بین مردم را صورت می‌دهند و به فضا معنای کارکردی و زیبایی‌گونه می‌دهند. کمیات و کیفیات گوناگونی دارند که به منطقه هویت می‌بخشند و آن را تکمیل می‌کنند. بنا به این دلایل، عناصر مبلمان شهری اهمیت بسیاری نه فقط برای اهداف کارکردی دارند، بلکه به‌واسطه تأثیراتی که در احیای چشم‌اندازهای شهری دارند مفید واقع می‌شوند.
تورینو ^۳ (۲۰۰۶)	تجهیزات و مبلمان خیابانی، فصل ۵	یک منظره آشفته و درهم‌ریخته از مبلمان می‌تواند نتیجه رویکردی نامناسب و ناهماهنگ در تعیین و جانمایی عناصر مبلمان باشد. مبلمان آشفته فضای شهری موجب تنزل زیبایی بصری و شخصیت منظر و معماری آن می‌شود و شهروندان در این مکان احساس راحتی نمی‌کنند و نمی‌توانند ارتباط دوستانه با آن برقرار کنند.

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴

مبانی نظری

کیفیت محیط کالبدی یکی از اصول برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی است که هدف آن افزایش مطلوبیت فضاهای کالبدی برای کار، زندگی، تفریح، و عملکردهای اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی است. کیفیت محیطی هم شامل وضعیت خوب کالبدی (محیط انسان‌ساخت) هم دربرگیرنده مطلوبیت محیط طبیعی و تلفیق متناسب آن‌ها در محیط کالبدی است (سعیدنیا، ۱۳۷۸: ۴۷). برنامه‌ریزان بر آن اند که کیفیت محیط مفهومی اصلی برای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و اجتماعی است (به نقل از صادقلو و جوهری، ۱۳۹۶: ۱۶۸) و با مفاهیمی همچون کیفیت زندگی، تنوع فضای اجتماعی، فعالیت‌ها، وابستگی‌های مکانی، و هویت در ارتباط است (به نقل از شمعی و پوراحمد، ۱۳۸۴: ۱۴). جین جیکوبز در سال ۱۹۶۱ در کتاب *مرگ و زندگی شهرهای بزرگ/امریکایی* پنج معیار را برای محیط با کیفیت مطلوب بیان می‌کند که عبارت‌اند از: ملحوظداشتن فعالیت‌های مناسب پیش از توجه به نظم بصری محیط؛ استفاده از کاربری مختلط چه به لحاظ نوع استفاده

1. Feng and Xia
2. Bulut and Atabeyoglu
3. Torino

چه از نظر حضور ابنیه با سن‌های مختلف در یک ناحیه؛ توجه به عنصر خیابان؛ نفوذپذیر بودن (قابل دسترس بودن) بافت؛ اختلاط اجتماعی؛ انعطاف‌پذیر بودن فضاها (گلگار، ۱۳۷۹: ۴۳). به‌طور کلی، کیفیت محیط کالبدی از جمله مفاهیمی است که در دهه‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. شاید بتوان گفت برای اولین بار توجه به کیفیت محیط کالبدی در نوشته‌های کوین لینچ مطرح شد. وی درباره کیفیت محیط روستاها می‌گوید: برای سکونت و زندگی روستا خانه‌ای است بزرگ، و همان‌گونه که خانه باید از صفات و مزایایی برخوردار باشد تا سکونت و زندگی را مطلوب و آسایش‌بخش کند، روستا نیز باید دارای کیفیات و ویژگی‌هایی برای تأمین آسایش و راحتی باشد و نیز مانند خانه محیطی گرم و صمیمی و دل‌پذیر باشد تا زندگی را مرفه و مطلوب سازد (به نقل از لینچ، ۱۳۷۴: پیشگفتار). وی بر رابطه متقابل و تأثیر کیفیت محیط روستایی در کیفیت زندگی ساکنان روستاها تأکید کرده است. لینچ بر آن است که اگر بناست برنامه‌ریزی و طراحی مفید باشد، باید قادر باشد تا از راه اعتلای کیفیت محیط کالبدی به اعتلای کیفیت زندگی انسان یاری رساند (به نقل از لینچ، ۱۳۷۴: پیشگفتار). سیر تحول اندیشه‌ها درباره کیفیت فضاها را می‌توان با سیر تکامل طراحی یکسان دانست که همواره از حالت تک‌مؤلفه‌ای نخستین، که محدود به مؤلفه زیباشناختی (عینی) بوده، به تدریج به حالت مرکب و چهار مؤلفه زیباشناختی عینی، زیباشناختی ذهنی- ادراکی، عملکردی، و زیست‌محیطی در دوران بلوغ تطور می‌یابد (گلگار، ۱۳۸۷: ۱۰۱). گلگار بر آن است که کیفیت طراحی کالبدی را می‌توان به‌عنوان برآیند سه نیرو (مؤلفه) در نظر گرفت: کیفیت عملکردی، کیفیت تجربی و زیباشناختی، و کیفیت زیست‌محیطی. «مؤلفه عملکردی کیفیت طراحی» از یک سو دربرگیرنده تأمین حرکت و دسترسی مناسب به پیاده‌ها و سواره‌ها و به مراکز جاذب است. از سوی دیگر، دربرگیرنده عملکردهای دیگری همچون تفریح غیرفعال، تماشای مردم، و مراسم گوناگون است تا ضامن سرزندگی و غنای تجربه فضایی شود. در واقع، این مؤلفه به بررسی ویژگی‌های مثبت و منفی فضا از لحاظ عملکردی می‌پردازد و اینکه فضا چگونه پاسخ‌گوی حضور افراد در آن و رفتارهای متفاوت آن‌ها به لحاظ عملکردی است. بنابراین، تأثیرات یک محیط بر عملکرد آن و فعالیت‌های موجود در آن و همچنین چگونگی کنترل رفتار حاضران و ناظران از مباحث اصلی کیفیت عملکردی فضا است. بر این اساس، مؤلفه عملکردی در سکونتگاه‌های روستایی از طریق شاخص‌هایی چون توجه به فضاهای زندگی (مسکن، حیاط، و کوچه‌ها)، فضاهای فعالیتی (انبارها، پارکینگ‌ها)، فضاهای تفریحی (پارک‌ها و فضای سبز)، و فعالیت‌های اجتماعی (محل برگزاری مراسم‌های عمومی و ...) مورد توجه و ارزیابی قرار می‌گیرد (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۵). «مؤلفه تجربی- زیباشناختی کیفیت طراحی» با دریافت‌های ادراکی، شناختی، و ترجیحات محیطی افراد در فضاها سروکار دارد. بر این اساس، کیفیت محیطی ادراک‌شده را از دو بُعد عوامل ملموس و عوامل ناملموس- می‌توان بررسی کرد. عوامل ملموس ادراک‌شده شامل محیط فیزیکی از قبیل مبلمان، جذاب‌بودن ظاهر، آراستگی مکان، پاکیزگی محیط، و میزان آلودگی صوتی است. مقصود از عوامل ناملموس نیز این است که نمی‌توان آن‌ها را با چشم دید و احساس کرد؛ از جمله رابطه صمیمی بین افراد بومی با یکدیگر و خارج از محیط از جمله گردشگران. به عبارتی دیگر، القای احساس مثبت زندگی و سرزنده‌بودن روستا به‌عنوان حد نهایی معنا است که باید ساکنان روستایی به آن دست یابند تا به‌واسطه آن سطح شاخص‌هایی چون حس تعلق و خاطره ذهنی قوی افزایش یابد. درنهایت، «مؤلفه زیست‌محیطی کیفیت طراحی روستایی» در بُعد خرد آن دربرگیرنده مقولاتی همچون تنظیم اقلیم خرد فضاهای روستایی است و در بُعد کلان دغدغه پایداری زیست‌محیطی را دارد.

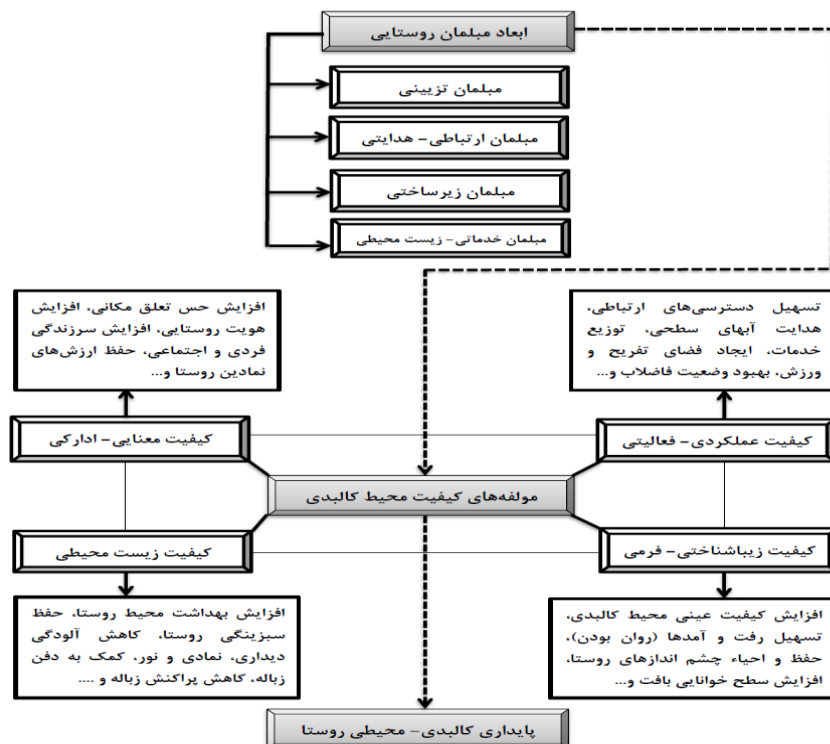
اما باید توجه کرد که افزایش کیفیت محیط در ابعاد مختلف از اهداف مدیران و برنامه‌ریزان روستایی است و در همه شرایط تلاش می‌شود تا محیط مناسبی برای زندگی روستاییان فراهم شود. کیفیت محیط تحت تأثیر عناصر مختلفی است که یکی از آن عناصر کالبدی مبلمان روستایی است که در فضای روستایی قرار دارد. مبلمان روستایی اجزای

غیرثابت فضاهای روستایی است که به‌عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای ما بین ساختمان‌ها و بناها قرار دارند. مبلمان روستایی در تعریف شخصیت عملکردی فضا نقش مهمی دارد و در چگونگی روحیه روستا و مردم بسیار مؤثر است (کلانتری و انصافیان، ۱۳۹۰: ۱۵). درواقع، مبلمان روستایی، به‌عنوان یکی از عناصر اصلی شکل‌دهنده فضای روستایی، با توجه به ماهیت خود و شرایط زمانی و مکانی، مسائل مختلفی را تحت الشعاع قرار می‌دهد (شفاعتی، ۱۳۸۷: ۳). مبلمان روستایی خوب تأثیر بسزایی در کاهش ناهنجاری‌های روستایی دارد و با ارتباط بیشتر بین روستا و روستاییان فضاهای مناسبی را برای زندگی خلق می‌کند. از این رو، برای دستیابی به روستاهای سالم و زیست‌پذیر، کارایی و زیبایی مبلمان روستایی بسیار تأثیرگذار است. مبلمان روستایی به دلیل حضور پُررنگی که در جای‌جای روستا دارد، در فضا سازی روستایی نقش مهمی ایفا می‌کند (زاهدی یگانه و قدرجانی، ۱۳۹۰: ۲۴). تجهیزات مورد استفاده در خیابان‌های روستایی یا اصطلاحاً مبلمان روستایی از اجزای ضروری و جدایی‌ناپذیر جوامع به‌شمار می‌رود. بی‌شک، بخش عمده‌ای از عناصر تشکیل‌دهنده سیمای روستا مبلمان آن روستاست (احمدی سیماب و همکاران، ۱۳۹۲: ۱). مبلمان روستایی از آن جهت که موجب بالابردن کیفیت زندگی روستایی و زمینه‌رشد و شکوفایی خلاقیت در روستاییان می‌شود از اهمیت بسیاری برخوردار است (به نقل از مهندسی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴). از این رو، در جامعه امروز باید طراحی فضاهای مبلمان روستایی به شکلی انجام گیرد که بتواند پاسخ‌گوی نیاز افراد باشد. امروزه، تنها وظیفه شهرسازان و طراحان این نیست که انسان‌ها را در فضای اجتماعی و سه‌بعدی روستا در کنار هم اسکان دهند، بلکه حفظ جاذبه‌های روستایی با تکیه بر فرهنگ بومی در بطن برنامه‌ریزی روستایی است (عزیزی‌پور و همکاران، ۱۳۹۳: ۲).

مبلمان فضای باز یا مبلمان خیابانی، روستایی به مجموعه وسیعی از وسایل، اشیاء، نمادها، و عناصری اطلاق می‌شود که در شهر، روستا، و خیابان، و در کل در فضای باز نصب شده‌اند و کاربرد عمومی دارند. به عبارت دیگر، عناصری مانند نیمکت‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، علائم، منابع نوری، صندوق‌های پستی، و سطوح زباله که برای راحتی، آسایش و زیبایی بیشتر، ارائه اطلاعات، و ایجاد امنیت در فضاهای قرار داده شده‌اند از عناصر مبلمان محسوب می‌شوند. به دلیل ارتباط موضوعی این تحقیق با به‌کارگیری این تجهیزات در روستاها، از این پس از کلمه «مبلمان روستایی» استفاده می‌شود که مراد همان مبلمان فضای باز یا مبلمان خیابانی است. تقسیم‌بندی عناصر مبلمان به صورت‌های مختلفی بیان شده، ولی در کل می‌توان آن را در چهار گروه اصلی مبلمان خیابانی، مبلمان پارکی، مبلمان ترافیکی، و سازه‌های اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی معرفی کرد (به نقل از میرزایی مقدم، ۱۳۹۲: ۵۲). همچنین، مفهیمی که با مبلمان مرتبط است عبارت‌اند از: تجهیزات خیابان: شامل مبلمان یا به عبارتی اثاثیه خیابانی مجموعه عناصری است که در خیابان‌ها و دیگر فضاهای روستایی برای ایجاد ایمنی، آسایش، حفاظت، زیبایی، و ... به‌کار گرفته می‌شوند و شامل سه دسته عمده‌اند: تجهیزات کاربردی، زیباسازی، ایمنی و آسایش؛

فضای روستا: یکی از عناصر سازمان فضایی روستا است (مکانی برای تظاهرات حیات جمعی و اجتماعی و مدنی)؛
تبادل: به معنی برابری، هم‌ترازی، یا همبستگی وزن‌های بصری در نماست (ملک‌حسینی و درگاهی، ۱۳۸۹: ۱۵۲).
بنابراین، مبلمان‌ها می‌توانند در تسهیل و راحتی و آسایش زندگی ساکنان روستایی اثرگذار باشند. آنچه مسلم است ابعاد تأثیرگذار مبلمان روستایی در محیط را می‌توان در وجوه مختلف بررسی کرد. بعد عملکردی این عناصر مهم‌ترین وجهی است که برای آن‌ها در نظر گرفته می‌شود. مثلاً، برای دورریختن زباله در فضای روستایی سطوح زباله طراحی شده است؛ به گونه‌ای که دسترسی افراد به آن سبب کاهش آلودگی محیط زیست و بهبود منظر می‌شود. بنابراین، مبلمان‌هایی چون تابلو، پل عابر پیاده، و سطوح زباله هریک با خدمات خاص خود در جهت رضایت عمومی طراحی می‌شوند و به لحاظ عملکردی نیاز افراد را برطرف می‌کنند و از سویی دیگر سبب بهبود کیفیت زیباشناختی و زیست‌محیطی روستا می‌شوند.

در بُعد شکلی یا فرمی می‌توان به نیمکت یا سکوها اشاره کرد که با مصالح و اندازه‌های متفاوت طراحی شده‌اند و در شکل‌گیری تصویر ذهنی متفاوت افراد در استفاده از مبلمان‌ها، نقش دارد. توجه به دوره سنی استفاده‌کنندگان (مردان و زنان، کودکان، و سالخورده‌گان)، اقلیم مورد نظر، و مورداستفاده‌بودن برای معلولان جسمی- حرکتی، و مسائلی از این دست در طراحی شکل و فرم مبلمان روستایی برای بهبود کیفیت محیط به لحاظ زیباشناختی بسیار مهم است؛ این عامل به لحاظ معنایی- ادراکی سبب ایجاد تصویر ذهنی مثبت روستاییان از محیط شود (وطن‌پرست و همکاران، ۱۳۹۳: ۲). بنابراین، براساس آنچه گفته شد، با طراحی مناسب و به‌کارگیری مبلمان روستایی متناسب با محیط روستا و نیاز روستاییان کیفیت فعالیتی- عملکردی، معنایی- ادراکی، زیباشناختی، و زیست‌محیطی محقق می‌شود (شکل ۱).

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق (مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵)

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف و نوع جزو تحقیقات کاربردی و از نظر ماهیت و روش در گروه تحقیقات توصیفی و تحلیلی است. شیوه این مطالعه براساس مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی و جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه است. برای عملیاتی‌سازی مطالعه، از طریق مطالعه کتابخانه‌ای، متغیرهای تحقیق در قالب ۳۹ شاخص و در قالب چهار بُعد کیفیت محیط کالبدی طراحی شد. در هر چهار بُعد، هر گویه در قالب طیف لیکرت مطرح شد. روایی شاخص‌ها از طریق پانل تخصصی و بررسی پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ انجام گرفت که مقدار آن ۰/۸۹ به دست آمد که نشان‌دهنده قابلیت زیاد ابزار پرسش‌نامه است. برای تکمیل پرسش‌نامه، نخست در محدوده دهستان زوارم شیروان به نمونه‌گیری اقدام شد. روستاهای نمونه به صورت تمام‌شماری و انتخاب نمونه از جامعه آماری به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران در سطح خطای ۰/۰۶ است که ۲۳۷ خانوار به عنوان نمونه انتخاب شدند. در نهایت، با ارتقای نمونه‌ها در روستاهای کم‌جمعیت به سطح حداقل لازم، تعداد ۲۵۸ خانوار به عنوان حجم نمونه آماری به دست آمد و به تکمیل پرسش‌نامه اقدام شد (جدول ۲).

جدول ۲. تعداد خانوار روستاهای دهستان زوارم شهرستان شیروان

روستا	جمعیت	تعداد خانوار	تعداد خانوار نمونه	نمونه‌های اصلاحی
حسین‌آباد	۳۶۶۵	۸۶۶	۹۷/۹	۹۸
عبدآباد	۹۱۰	۲۵۹	۲۹/۲	۲۹
ورقی	۲۴۲	۷۳	۸/۲	۱۰
باداملق	۲۶۱	۸۲	۹/۲	۱۰
قزل‌حصار	۱۴۰	۳۴	۳/۸	۱۰
خادمی فجرآباد	۱۶۰	۴۹	۵/۵	۱۰
شوریک عبدآباد	۱۹۳	۶۱	۶/۹	۱۰
شیرآباد	۷۵	۲۲	۲/۴	۷
فجر آباد	۶۲۰	۲۰۲	۲۲/۸	۲۳
زوارم	۱۳۲۰	۴۴۷	۵۰/۵	۵۱
جمع	۷۵۸۶	۲۰۹۵	۲۳۷	۲۵۸

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰ و یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴

براساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۴، شهرستان شیروان شامل سه بخش (مرکزی، سرحد، و قوش‌خانه)، نه دهستان (تکمران، جیرستان، حومه، زوارم، زیارت، گلیان، سیوکانلو، قوشخانه بالا و پایین)، و ۱۷۴ روستا است. دهستان مورد مطالعه از بخش مرکزی انتخاب شده است. دهستان زوارم از شمال به دهستان زیارت، از جنوب به دهستان گلیان، از شرق به توکور، ینگ قلعه بالا، و از غرب به بجنورد ختم می‌شود. پس از جمع‌آوری داده‌ها، از طریق آمارهای توصیفی و تحلیلی مانند آزمون خی‌دو و همبستگی و رگرسیون ترتیبی به تحلیل داده‌ها اقدام شد.

بحث و یافته‌ها

یافته‌های توصیفی تحقیق حاکی از آن است که عمده پاسخ‌گویان در گروه سنی ۴۰-۴۹ سال با فراوانی ۷۱ نفر (۲۷/۵ درصد) قرار دارند. بررسی وضعیت جنسیت نیز نشان می‌دهد از مجموع پاسخ‌گویان، ۱۵۱ نفر را مردان (۵۸/۵ درصد) و ۱۰۷ نفر را زنان (۴۱/۵ درصد) تشکیل می‌دهند. بر این اساس، در گروه روستاییان، ۶۳/۲ درصد از افراد متأهل و ۳۶/۸ درصد مجردند. همچنین، از میان ۲۵۸ نفر نمونه آماری مورد مطالعه، سطح تحصیلات ابتدایی و بی‌سواد به ترتیب با ۴۳/۴ و ۳۵/۷ درصد بیشترین افراد پرسش‌شونده را تشکیل داده است. ۶۴/۳ درصد پاسخ‌گویان نیز در بخش کشاورزی مشغول به کارند.

از جنبه تحلیلی، یافته‌های به‌دست‌آمده نشان داد میزان رضایت افراد از مجموع مبلمان روستایی در حد متوسط است که این میزان ۲/۵۶ است و در بین مبلمان‌های مورد مطالعه فقط مبلمان ارتباطی پایین‌تر از میانگین فرضی است. بنابراین، می‌توان گفت وضعیت مبلمان روستایی به‌صورت مطلوب است؛ در بین ابعاد چهارگانه متغیر وابسته می‌توان گفت که متوسط نظر پاسخ‌دهندگان نسبت به اثرگذاری مبلمان روستایی در کیفیت محیط کالبدی باتوجه به میانگین فرضی (۲/۵) در سطح زیاد بوده و از نظر پاسخ‌گویان کمترین اثرگذاری مبلمان روستایی مربوط به ابعاد فعالیتی - عملکردی بوده است. این تفاوت در سطح ۰/۰۵ درصد معنادار و تفاوت مؤلفه‌ها از مطلوبیت عددی موردآزمون به شکل مثبت است (جدول ۳).

جدول ۳. آزمون مجذور کای یا χ^2 متغیرهای مستقل، وابسته، و فرعی

ابعاد	میانگین	انحراف معیار	Chi-square	سطح معنی داری	درجه آزادی
متغیر مستقل: مبلمان روستایی					
مبلمان تزئینی	۲/۸۵	۰/۷۴۹	۲۰۳/۳۱۸	۰/۰۰۰	۴
مبلمان زیرساختی	۳/۱۷	۰/۸۵۹	۱۳۲/۷۳۶	۰/۰۰۰	۴
مبلمان ارتباطی	۱/۸۸	۰/۴۸۵	۳۸۱/۳۵۴	۰/۰۰۰	۴
مبلمان خدماتی	۲/۳۵	۱/۰۶۶	۲۳۵/۱۸۱	۰/۰۰۰	۴
مبلمان روستایی	۲/۵۶	۰/۷۲۱	۱۹۲/۳۴۹	۰/۰۰۰	۴
متغیرهای وابسته: کیفیت محیط کالبدی					
فعالیتی - عملکردی	۳/۲۰	۰/۳۶۷	۴۶۹/۰۱۶	۰/۰۰۰	۴
معنایی - ادراکی	۳/۶۷	۰/۴۰۹	۴۶۲/۰۳۹	۰/۰۰۰	۴
زیباشناختی	۳/۵۶	۰/۳۵۳	۶۷۸/۶۶۷	۰/۰۰۰	۴
زیست محیطی	۳/۳۴	۰/۵۴۱	۴۱۸/۷۰۵	۰/۰۰۰	۴

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

به منظور بررسی ارتباط بین مبلمان روستایی و ابعاد چهارگانه کیفیت محیط کالبدی، باتوجه به اینکه نوع متغیرهای ما ناپارامتریک‌اند و دارای مقیاس نسبی، از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج یافته‌های جدول ۴ نشان داد باتوجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ و آماره آزمون میان مبلمان روستایی و ابعاد فعالیتی - عملکردی، زیست محیطی، معنایی - ادراکی، و زیباشناختی به ترتیب ارتباط معنی داری با شدت خیلی قوی و قوی با جهت مستقیم وجود دارد. بر این اساس، می‌توان گفت با برخورداری روستاها از مبلمان روستایی کیفیت عملکردی - فعالیتی، زیست محیطی، معنایی - ادراکی، و زیباشناختی افزایش می‌یابد. برای وضوح بیشتر ارتباط متغیر مستقل و وابسته در ابعاد مختلف به توضیحات شاخص‌ها پرداخته شده است.

در ابعاد فعالیتی - عملکردی، زیست محیطی، معنایی - ادراکی، و زیباشناختی به ترتیب شاخص‌های هدایت آب‌های سطحی، تسهیل دسترسی‌های ارتباطی، افزایش سطح اطلاع‌رسانی، و کاهش بار ترافیکی؛ کاهش پراکنش زباله، کمک به دفن زباله، افزایش بهداشت محیط؛ حفظ ارزش‌های نمادین، افزایش راحتی؛ و زیباسازی معابر بیشترین سطح همبستگی را بیان کرده و از طرفی میسرشدن این عوامل خود سبب افزایش کیفیت محیط کالبدی روستاها خواهد شد. به این معنا که، در ابعاد فعالیتی - عملکردی، مبلمانی مانند جوی آب به لحاظ عملکردی سبب هدایت آب‌های سطحی خواهد شد و، باتوجه به آماره آزمون، ۰/۷۸۲ ارتباط قوی بین مبلمان روستایی و هدایت آب‌های سطحی قرار دارد. از طرفی دیگر، در ابعاد زیست محیطی و زیباشناختی به ترتیب شاخص‌های کاهش آلودگی دیداری و افزایش سطح خوانایی ارتباط معناداری با مبلمان روستایی ندارند. بر این اساس، می‌توان بیان کرد در ابعاد زیست محیطی، رعایت ضوابط در نصب تابلوهای تبلیغاتی ارتباط معنی داری با کاهش آلودگی دیداری، نمادی ندارد یا در ابعاد زیباشناختی یکسان بودن رنگ برخی از مبلمان‌ها با یکدیگر ارتباطی با خوانش و زیبایی محیط روستا ندارد و بر کیفیت محیط کالبدی اثرگذار نخواهد بود.

جدول ۴. آزمون همبستگی اسپیرمن

سطح معناداری	سطح معناداری	شاخص	شاخص	آماره آزمون	آماره آزمون
۰/۰۰۰	۰/۷۸۴	ابعاد معنایی- ادراکی	۰/۰۰۰	۰/۸۰۳	ابعاد فعالیتی- عملکردی
۰/۰۰۰	۰/۵۱۴	افزایش حس تعلق مکانی	۰/۰۰۰	۰/۷۲۸	تسهیل دسترسی‌های ارتباطی
۰/۰۰۰	۰/۵۰۶	افزایش هویت روستایی	۰/۰۰۰	۰/۷۸۲	هدایت آب‌های سطحی
۰/۰۰۰	۰/۶۴۵	افزایش سرزندگی فردی	۰/۰۰۰	۰/۵۱۶	افزایش دسترسی خدمات
۰/۰۰۰	۰/۷۹۹	حفظ ارزش‌های نمادین	۰/۰۰۰	۰/۵۱۹	ایجاد فضای تفریح و ورزش
۰/۰۰۰	۰/۷۶۹	افزایش برابری اجتماعی	۰/۰۰۰	۰/۵۶۵	بهبود وضعیت فاضلاب
۰/۰۰۰	۰/۶۴۶	ایجاد تصویر ذهنی مثبت	۰/۰۰۰	۰/۵۳۱	جذب یا نگاه‌داشت جمعیت
۰/۰۰۰	۰/۴۷۵	عزت و اعتماد به نفس	۰/۰۰۰	۰/۵۲۱	سرعت‌بخشیدن به فعالیت اقتصادی
۰/۰۰۰	۰/۵۰۹	امید به زندگی	۰/۰۰۰	۰/۶۸۲	افزایش سطح اطلاع‌رسانی
۰/۰۰۰	۰/۷۸۳	افزایش راحتی و آرامش	۰/۰۰۰	۰/۵۰۳	کمک به جذب گردشگر
۰/۰۰۰	۰/۴۹۹	افزایش نشاط روستای	۰/۰۰۰	۰/۶۵۴	کاهش بار ترافیکی
۰/۰۰۰	۰/۷۴۸	ابعاد زیباشناختی	۰/۰۰۰	۰/۵۸۴	تقویت تعاملات اجتماعی
۰/۰۰۰	۰/۶۷۶	افزایش کیفیت عینی محیط	۰/۰۰۰	۰/۵۳۹	تسریع جهت‌یابی مطلوب
۰/۰۰۰	۰/۷۱۲	تسهیل رفت‌وآمدها	۰/۰۰۰	۰/۵۶۴	افزایش کیفیت پوشش معابر
۰/۰۰۰	۰/۶۶۷	حفظ و احیای چشم‌اندازها	۰/۰۰۰	۰/۴۹۶	تجهیز و به‌سازی معابر
۰/۱۲۲	۰/۵۲۰	افزایش سطح خوانایی	۰/۰۰۰	۰/۷۹۷	ابعاد زیست‌محیطی
۰/۰۰۰	۰/۷۸۰	زیباسازی معابر	۰/۰۰۰	۰/۷۱۲	افزایش بهداشت محیط روستا
۰/۰۰۰	۰/۷۲۸	جذابیت بصری در روستا	۰/۰۰۰	۰/۶۲۶	حفظ سبزیگی روستا
۰/۰۰۰	۰/۶۶۳	افزایش سطح نورپردازی	۰/۱۱۱	۰/۵۴۰	کاهش آلودگی دیداری، نمادی
			۰/۰۰۰	۰/۷۲۱	کمک به دفن زباله
			۰/۰۰۰	۰/۸۲۰	کاهش پراکنش زباله
			۰/۰۰۰	۰/۶۳۶	جلوگیری از تجمع حشرات

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

باتوجه به اینکه مشخص شد بین متغیر مستقل و وابسته ارتباط معناداری با شدت قوی و با جهت مستقیم وجود دارد، برای بررسی اثرگذاری متغیر مستقل بر وابسته از رگرسیون خطی ساده استفاده می‌شود تا از این طریق فرضیات تحقیق آزمون شود و تأیید یا رد فرضیات مشخص گردد.

بررسی میزان اثرگذاری مبلمان روستایی در ابعاد فعالیتی- عملکردی

در رگرسیون متغیر مستقل، مبلمان روستایی و متغیر وابسته ابعاد فعالیتی- عملکردی است. نتایج یافته‌ها در جدول ۵ نشان داد که مقدار همبستگی بین مبلمان روستایی و ابعاد فعالیتی- عملکردی برابر با ۰/۸۸۱ است که همبستگی آن از نوع مستقیم با شدتی خیلی قوی است و، همان‌گونه که در جدول ۵ مشخص است، مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۷۷۶ است و چون این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر است نشان از آن دارد که متغیر مستقل، یعنی مبلمان روستایی، توانسته است مقدار زیادی از واریانس ابعاد فعالیتی- عملکردی را تبیین کند. در این مدل مقدار F برابر با ۸۹۰/۹۰۴ و میزان معناداری آن هم برابر با ۰/۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنادار است. بنابراین، متغیر مستقل قادر است

به‌خوبی تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد. بنابراین، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معناداری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌کنیم. مقدار بتا در این مدل ۰/۸۸۱ است. بزرگ‌بودن مقدار بتا نشان‌دهنده اهمیت نسبی و نقش آن در پیش‌گویی متغیر وابسته است.

جدول ۵. تحلیل رگرسیون میزان اثرگذاری، وجود رابطه، و ضرایب شدت روابط در ابعاد فعالیتی - عملکردی

خطای استاندارد		ضریب تعیین		مقدار همبستگی	
برآورد	تعدیل شده	مقدار همبستگی	مقدار همبستگی	ضرایب تعیین	تعدیل شده
۰/۳۲۳	۰/۷۷۶	۰/۸۸۱	۰/۸۸۱	۰/۷۷۶	۰/۳۲۳
مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F آماره آزمون	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۹۳/۱۱۶	۱	۹۳/۱۱۶	۸۹۰/۹۰۴	۰/۰۰۰
باقی‌مانده	۲۶/۷۵۷	۲۵۶	۰/۱۰۵		
کل	۱۱۹/۸۷۳	۲۵۷			
نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد شده	خطای B	T	سطح معنی‌داری
ضریب ثابت	۰/۷۱۸	۰/۰۷۰	۰/۰۷۰	۱۰/۲۳۰	۰/۰۰۰
مبلمان روستایی	۰/۸۶۱	۰/۰۲۹	۰/۰۲۹	۲۹/۸۴۸	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

بنابراین، می‌توان گفت در روستاهای مورد مطالعه وضعیت مطلوب فعالیتی که فعالیت‌های روستاییان را دربر می‌گیرد و همچنین کیفیت مناسب عملکردی (خدمات) که به روستاییان ارائه می‌شود ناشی از اثرگذاری مبلمان روستایی بر کالبد روستاهای مورد مطالعه است که باعث شده تا روستاییان به لحاظ فعالیت (فعالیت‌های روزمره‌شان) و همچنین فعالیت‌های عملکردی (که در قالب نقش تسهیل‌کننده فعالیت‌های روزانه روستاییان عمل می‌کنند) از رضایتمندی لازم برخوردار شوند. بنابراین، تسهیل در امر پرداختن به ورزش و رفاه برای روستاییان به‌واسطه سالن ورزشی و تجهیزات ورزشی یا آگاهی‌بخشی از وقایع داخل روستا از طریق جایگاه تبلیغات با نصب بنر، صندلی، و نیمکت برای آسایش و رفاه روستاییان سبب شده است تا بر کیفیت عملکردی - فعالیتی روستا افزوده شود.

بررسی میزان اثرگذاری مبلمان روستایی در ابعاد معنایی - ادراکی

در رگرسیون متغیر مستقل، مبلمان روستایی و متغیر وابسته ابعاد معنایی - ادراکی است. نتایج یافته‌ها در جدول ۶ نشان داد که مقدار همبستگی بین مبلمان روستایی و ابعاد معنایی - ادراکی برابر با ۰/۸۷۹ است که همبستگی آن از نوع مستقیم با شدتی خیلی قوی است و، همان‌گونه که در جدول ۶ مشخص است، مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۷۷۲ است و چون این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر است نشان از آن دارد که متغیر مستقل، یعنی مبلمان روستایی، تا حدودی توانسته مقدار زیادی از واریانس ابعاد معنایی - ادراکی را تبیین کند. در این مدل، مقدار F برابر با ۸۷۱/۸۵۲ است و میزان معناداری آن هم برابر با ۰/۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنادار است. بنابراین، متغیر مستقل قادر است به‌خوبی تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد. بنابراین، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معناداری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌کنیم. مقدار بتا در این مدل ۰/۸۷۹ است. بزرگ‌بودن مقدار بتا نشان‌دهنده اهمیت نسبی و نقش آن در پیش‌گویی متغیر وابسته است.

جدول ۶. تحلیل رگرسیون میزان اثرگذاری، وجود رابطه، و ضرایب شدت روابط در ابعاد معنایی- ادراکی

خطای استاندارد		ضریب تعیین تعدیل شده		مقدار همبستگی		برآورد
۰٫۳۰۸	۰٫۷۷۲	۰٫۸۷۹	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مؤلفه‌ها
اثر رگرسیونی	۸۲٫۹۰۲	۱	۲۵۶	F آماره آزمون	سطح معناداری	۰٫۰۰۰
باقی مانده	۲۴٫۳۴۵	۰٫۰۹۵	۲۵۷	۸۲۱٫۸۵۲	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰
کل	۱۰۷٫۲۴۷					
نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد شده	خطای B	بتا B	T	سطح معنی داری
ضریب ثابت	۰٫۷۵۵	۰٫۸۷۹	۰٫۰۶۷		۱۱٫۲۶۸	۰٫۰۰۰
میلان روستایی	۰٫۸۱۲		۰٫۰۲۸		۲۹٫۵۲۵	۰٫۰۰۰

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

بنابراین، می‌توان گفت شناخت و درک روستاییان از معنا و مفهوم زندگی در محیط روستا (نگرش مثبت نسبت به معرف‌های احساس ماندن در روستا) بالا بوده و این معلول عناصر و وضعیت میلان روستایی کنونی در محیط روستاهای مورد مطالعه است و باعث شده تا تمایل ماندن در روستا و امید به پیشرفت در آینده در بین روستاییان تقویت و نهادینه شود. بنابراین، روستاها به‌واسطه میلان روستایی توانسته‌اند محیط عمومی مطلوبی برای ساکنان روستایی فراهم کنند؛ به‌گونه‌ای که با تداوم حس و تصویر ادراکی- ذهنی مثبت از روستا سبب حس تعلق، هویت روستایی، افزایش سرزندگی، امید به زندگی شده است. مثلاً، سنگ‌فرش پیاده‌روها در مقایسه با پیاده‌روهای خاکی به هنگام بارندگی، علاوه بر تسهیل رفت‌وآمد روستایی، سبب گل‌آلودن روستاییان و زیبایی محیط روستا می‌شود که این عامل خود سبب شکل‌گیری تصور ذهنی مثبت آن‌ها از روستا می‌شود. از طرفی، استفاده از این مصالح بوم‌آورد در میلان روستایی الگوی ساده‌زیستی روستاییان را به‌نمایش می‌گذارد. بی‌گمان، جایگاه این نمادها و نشانه‌های روستایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا بسیاری از مسائل فرهنگی و آداب و رسوم و سنت‌های مردم از این گونه نشانه‌ها سرچشمه می‌گیرد.

بررسی میزان اثرگذاری میلان روستایی در ابعاد زیباشناختی- فرمی

در رگرسیون متغیر مستقل، میلان روستایی و متغیر وابسته ابعاد زیباشناختی- فرمی است. نتایج یافته‌ها در جدول ۷ نشان داد که مقدار همبستگی بین میلان روستایی و ابعاد زیباشناختی- فرمی برابر با ۰٫۸۷۵ است که همبستگی آن از نوع مستقیم با شدتی خیلی قوی است. همان‌گونه که در جدول ۷ مشخص است، مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰٫۷۶۵ است و چون این مقدار به عدد ۱ نزدیک‌تر است نشان از آن دارد که متغیر مستقل، یعنی میلان روستایی، توانسته مقدار زیادی از واریانس ابعاد فعالیتی- عملکردی را تبیین کند. در این مدل، مقدار F برابر با ۸۳۵٫۳۶۸ و میزان معناداری آن هم برابر با ۰٫۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰٫۰۵ و معنادار است. بنابراین، متغیر مستقل قادر است به‌خوبی تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد. بنابراین، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معناداری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌کنیم. مقدار بتا در این مدل ۰٫۸۷۵ است. بزرگ‌بودن مقدار بتا نشان‌دهنده اهمیت نسبی و نقش آن در پیش‌گویی متغیر وابسته است.

جدول ۷. تحلیل رگرسیون میزان اثرگذاری، وجود رابطه، و ضرایب شدت روابط در ابعاد زیباشناختی - فرمی

		مقدار همبستگی		خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	مقدار همبستگی
				۰/۳۰۸	۰/۷۶۵	۰/۸۷۵
مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	۷۹/۰۹۲	۱	۲۵۶
اثر رگرسیونی	۲۴/۲۳۸	۲۵۶	۰/۰۹۵	۱۰۳/۳۳۰	۲۵۷	۲۵۷
باقی مانده						
کل						
نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد شده	خطای B	B	خطای B	ضرایب استاندارد شده
ضریب ثابت	۰/۷۹۱	۰/۶۷	۰/۰۶۷	۰/۷۹۱	۰/۰۶۷	۰/۸۷۵
مبلمان روستایی	۰/۷۹۴	۰/۲۷	۰/۰۲۷	۰/۷۹۴	۰/۰۲۷	۰/۸۷۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

بنابراین، می‌توان گفت وجود مبلمان‌هایی چون آب‌نما، چشمه، آلاچیق، و فضای سبز سبب زیبایی محیط روستا و دل‌پذیر بودن آن از نظر روستاییان و نیز گردشگران شده است. امروزه، روستاها با دارا بودن این مبلمان‌ها در مقایسه با شهرها، که محیطی است خشک و دارای امراض و آلودگی بیشتر، می‌تواند محیطی مناسب برای تمدد اعصاب، تفریح، و ... باشد. چشم‌انداز و منظر مناسب کالبدی، زیبایی‌های کالبدی، محیط عینی روستاها، زیبایی بصری به‌واسطه مبلمان روستایی زمینه ارتقای کیفیت محیط زیباشناختی و رضایتمندی روستاییان را فراهم کرده است.

بررسی میزان اثرگذاری مبلمان روستایی در ابعاد زیست‌محیطی

در رگرسیون متغیر مستقل، مبلمان روستایی و متغیر وابسته ابعاد زیست‌محیطی است. نتایج یافته‌ها در جدول ۸ نشان داد که مقدار همبستگی بین مبلمان روستایی و ابعاد زیست‌محیطی برابر با ۰/۸۹۱ است که همبستگی آن از نوع مستقیم با شدتی خیلی قوی است و، همان‌گونه که در جدول ۸ مشخص است، مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۶۹ است و چون این مقدار تا حدودی به عدد ۱ نزدیک‌تر است نشان از آن دارد که متغیر مستقل، یعنی مبلمان روستایی، تا حدودی توانسته مقدار زیادی از واریانس ابعاد فعالیتی - عملکردی را تبیین کند. در این مدل، مقدار F برابر با ۹۸۸/۵۶۰ و میزان معناداری آن هم برابر با ۰/۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنادار است. بنابراین، متغیر مستقل قادر است به‌خوبی تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد. بنابراین، فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معناداری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌کنیم. مقدار بتا در این مدل ۰/۸۹۱ است. بزرگ بودن مقدار بتا نشان‌دهنده اهمیت نسبی و نقش آن در پیش‌گویی متغیر وابسته است.

جدول ۸. تحلیل رگرسیون میزان اثرگذاری، وجود رابطه، و ضرایب شدت روابط در ابعاد زیست‌محیطی

		مقدار همبستگی		خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	مقدار همبستگی
				۰/۳۱۴	۰/۷۹۴	۰/۸۹۱
مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	۹۷/۵۹۱	۱	۲۵۶
اثر رگرسیونی	۲۵/۲۷۲	۲۵۶	۰/۰۹۹	۱۲۲/۸۶۴	۲۵۷	۲۵۷
باقی مانده						
کل						
نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد شده	خطای B	B	خطای B	ضرایب استاندارد شده
ضریب ثابت	۰/۶۶۸	۰/۶۸	۰/۰۶۸	۰/۶۶۸	۰/۰۶۸	۰/۸۹۱
مبلمان روستایی	۰/۸۸۲	۰/۲۸	۰/۰۲۸	۰/۸۸۲	۰/۰۲۸	۰/۸۹۱

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

بنابراین، می‌توان گفت وضعیت مطلوب زیست‌محیطی و معرف‌های محیط زیست سالم در روستاهای مورد مطالعه به علت تأثیر مبلمان روستایی در ابعاد زیست‌محیطی کالبد روستاهای مورد مطالعه است که محصول آن کیفیت محیط کالبدی در روستاهاست. حفظ سبزی‌نگی روستا به واسطه فضای سبز، کاهش پراکنش زباله، جلوگیری از تجمع حیوانات موزی، و بهداشت محیط روستا از طریق وجود سطل زباله در روستاها سبب بهبود کیفیت زیست‌محیطی روستا شده است. در ادامه تحقیق، برای بررسی میزان اثرگذاری هریک از مبلمان‌های روستایی در کیفیت محیط کالبدی، به تحلیل رگرسیون و تحلیل مسیر پرداخته شده است.

رگرسیون خطی چندگانه و مدل تحلیل مسیر در کیفیت محیط کالبدی

نتایج یافته‌های جدول ۹ نشان داد که کیفیت محیط کالبدی با عوامل چهارگانه مبلمان‌های روستایی با ۰/۹۲۷ دارای همبستگی از نوع مستقیم با شدت خیلی قوی بوده است. ضریب تعیین تعدیل شده نیز نشان می‌دهد که ۸۵/۷ درصد تغییرات میزان کیفیت محیط کالبدی از طریق ترکیب خطی متغیرهای چهارگانه تبیین شده است. براساس مقدار محاسبه شده برای F ، در سطح اطمینان ۹۹ درصد، می‌توان گفت که ترکیب خطی مبلمان‌های تزیینی، زیرساختی، ارتباطی، و خدماتی به شیوه معنی‌داری قادر به تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته کیفیت محیط کالبدی از دیدگاه روستاییان است. در نهایت، براساس ضریب استاندارد شده، تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته نشان داد که تأثیر آماری معناداری در میزان کیفیت محیط کالبدی دارد. همچنین، از نظر ضریب تأثیر متغیرها در میزان کیفیت محیط کالبدی، نخست متغیر مبلمان خدماتی در شرایط موجود با ضریب تأثیر ۰/۴۵۲ بیشترین میزان اثر را دارد و سپس متغیرهای مبلمان زیرساختی، ارتباطی، و تزیینی با ۰/۳۰۵، ۰/۲۲۵، و ۰/۱۵۲ بر کیفیت محیط کالبدی اثرگذارند.

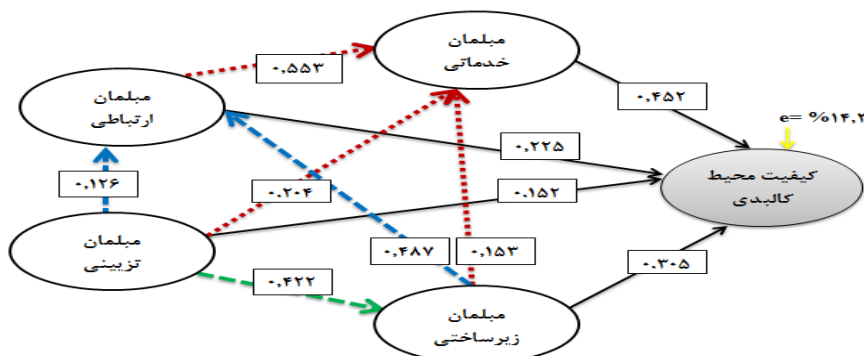
جدول ۹. تحلیل رگرسیون میزان اثرگذاری، وجود رابطه، و ضرایب شدت روابط در کیفیت محیط کالبدی

خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده		مقدار همبستگی	
	B	خطای B	بتا	T
۰/۲۴۷	۰/۸۵۷	۰/۹۲۷		
مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F آماره آزمون
اثر رگرسیونی	۹۴/۱۶۹	۴	۲۳/۵۴۲	۳۸۶/۲۴۱
باقی‌مانده	۱۵/۴۲۱	۲۵۳	۰/۰۶۱	۰/۰۰۰
کل	۱۰۹/۵۹۰	۲۵۷		
نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد شده		
ضریب ثابت	۰/۶۲۷	-		۸/۷۲۷
مبلمان تزیینی	۰/۰۸۹	۰/۱۵۲		۵/۵۷۲
مبلمان زیرساختی	۰/۱۹۲	۰/۳۰۵		۱۰/۱۷۳
مبلمان ارتباطی - هدایتی	۰/۸۹۷	۰/۲۲۵		۶/۵۱۰
مبلمان خدماتی - زیست‌محیطی	۰/۲۵۰	۰/۴۵۲		۱۲/۶۶۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

در نهایت، پس از چهار مرحله تحلیل رگرسیونی، پس از مشخص شدن ضرایب کلیه مسیرهای تفکیکی، نمودارهای به دست آمده در مراحل قبلی با هم ترکیب شد (شکل ۲).

در ادامه به محاسبه ضرایب غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته اصلی در مراحل چهارگانه تحلیل مسیر پرداخته شده است که در آن مبلمان تزیینی با پنج مسیر، مبلمان زیرساختی با سه مسیر، و مبلمان ارتباطی - هدایتی با یک مسیر در متغیر وابسته اصلی، یعنی کیفیت محیط کالبدی، تأثیر گذار است (جدول ۱۰). پس از مشخص شدن میزان اثرهای غیرمستقیم متغیرها، به محاسبه کل اثرهای مستقیم و غیرمستقیم پرداخته شد که در نتیجه آن مبلمان زیرساختی با ضریب ۰/۶۰۷ بیشترین تأثیر را دارد. سپس، مبلمان تزیینی، ارتباطی، و خدماتی به ترتیب با ۰/۴۸۴، ۰/۴۷۵، و ۰/۴۵۲ ضریب تأثیر در رتبه دوم، سوم، و چهارم قرار دارند (جدول ۱۱).

شکل ۲. شکل نهایی تحلیل مسیر همراه ضرایب شدت اثر (مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵)

جدول ۱۰. محاسبه اثرهای غیرمستقیم متغیرهای مستقل در متغیر وابسته اصلی

متغیرها	اثرهای غیرمستقیم در متغیر وابسته
مبلمان تزیینی	$0.204 * 0.452 = 0.092$ $0.126 * 0.553 * 0.452 = 0.031$ $0.422 * 0.305 = 0.129$
مبلمان زیرساختی	$0.422 * 0.153 * 0.452 = 0.029$ $0.422 * 0.487 * 0.553 * 0.452 = 0.051$
مبلمان ارتباطی - هدایتی	$0.487 * 0.225 = 0.111$ $0.487 * 0.553 * 0.452 = 0.122$ $0.153 * 0.452 = 0.069$ $0.553 * 0.452 = 0.250$

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

جدول ۱۱. اثرهای مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای چهارگانه در ابعاد کیفیت محیط کالبدی

متغیرها	اثرهای مستقیم	اثرهای غیرمستقیم	کل
مبلمان تزیینی	۰/۱۵۲	۰/۳۳۲	۰/۴۸۴
مبلمان زیرساختی	۰/۳۰۵	۰/۳۰۲	۰/۶۰۷
مبلمان ارتباطی - هدایتی	۰/۲۲۵	۰/۲۵۰	۰/۴۷۵
مبلمان خدماتی - زیستی	۰/۴۵۲	---	۰/۴۵۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵

براساس مجموعه نتایج تحلیل مسیر، می‌توان گفت مبلمان زیرساختی در مجموع بیشترین اثر را در کیفیت محیط کالبدی داشته است. در واقع، مهم‌ترین عامل در افزایش کیفیت محیط کالبدی روستا مبلمان زیرساختی است. بنابراین، کیفیت مطلوب معابر در پیاده‌روها (سنگ‌فرش، کف‌پوش، و معبرسازی) و همچنین وضعیت مناسب حمل و نقل وسایل نقلیه باعث شده تا مبلمان زیرساختی نسبت به سایر ابعاد مبلمان در روستاهای مورد مطالعه در کیفیت محیط کالبدی اثرگذاری بیشتری داشته باشد. باتوجه به تأثیر کلی این بُعد و سایر ابعاد کیفیت محیط کالبدی، می‌توان در جهت سامان‌دهی هرچه بهتر مبلمان‌های دیگر و برای بهبود کیفیت محیط کالبدی برنامه‌ریزی کرد.

نتیجه‌گیری

نتایج یافته‌های تحقیق نشان داد که میزان رضایت افراد از مجموع مبلمان روستایی در حد متوسط است. در بین ابعاد چهارگانه متغیر وابسته می‌توان گفت که متوسط نظر پاسخ‌دهندگان نسبت به اثرگذاری مبلمان روستایی در کیفیت محیط کالبدی باتوجه‌به میانگین فرضی (۲/۵) در سطح زیاد بوده و از نظر پاسخ‌گویان کمترین اثرگذاری مبلمان روستایی مربوط به ابعاد فعالیتی- عملکردی بوده است. نتایج حاصل از همبستگی اسپیرمن نیز نشان داد ارتباط معنی‌داری بین مبلمان روستایی و ابعاد چهارگانه کیفیت محیط کالبدی وجود دارد؛ به‌طوری‌که ابعاد فعالیتی- عملکردی و زیبانشاخی- فرمی به‌ترتیب بیشترین و کمترین ضریب همبستگی با شدت خیلی قوی و قوی را نشان دادند. برای آزمون فرضیات تحقیق، باتوجه‌به معنی‌داری ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته تحقیق، از رگرسیون خطی ساده برای سنجش تأثیرگذاری مبلمان روستایی در افزایش کیفیت چهارگانه محیط کالبدی استفاده شد و پس از آن از مدل تحلیل مسیر با استفاده از رگرسیون خطی چندگانه برای سنجش میزان اثرهای هر یک از مبلمان‌ها در کیفیت محیط کالبدی استفاده شد. نتایج حاصل از رگرسیون خطی ساده نیز نشان داد بین متغیر مستقل یعنی مبلمان روستایی و ابعاد چهارگانه کیفیت محیط کالبدی- باتوجه‌به اینکه مقدار sig برابر با ۰/۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰/۰۵ و معنادار است- مبلمان روستایی تأثیر معناداری در افزایش کیفیت محیط کالبدی در ابعاد فعالیتی- عملکردی، معنایی- ادراکی، زیبانشاخی- فرمی، و زیست‌محیطی دارد. باتوجه‌به بتای استانداردشده، می‌توان گفت مبلمان روستایی حدود ۰/۸۰ درصد به بالا بر افزایش کیفیت چهارگانه محیط کالبدی روستاها تأثیرگذار بوده است. براساس مجموعه نتایج تحلیل مسیر، می‌توان گفت مبلمان زیرساختی در مجموع بیشترین اثر را در کیفیت محیط کالبدی داشته است. درواقع، مهم‌ترین عامل در افزایش کیفیت محیط کالبدی روستا مبلمان زیرساختی است. باتوجه‌به تأثیر کلی این بُعد و سایر ابعاد کیفیت محیط کالبدی، می‌توان در جهت سامان‌دهی هرچه بهتر مبلمان‌های دیگر و برای بهبود کیفیت محیط کالبدی برنامه‌ریزی کرد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج مطالعات سجاسی قیداری (۱۳۹۵)، ملک‌حسینی و درگاهی (۱۳۸۹)، و صندوق‌آبادی و همکاران (۱۳۹۳) باتوجه‌به تأثیر این عناصر کالبدی در رفتار و روان مردم و در نتیجه اثرهای آن در افزایش کیفیت محیط و افزایش رضایت افراد مطابقت دارد و با مطالعه آزادخانی و اکبری (۱۳۹۲)، که پایین‌بودن کیفیت مبلمان در محدوده مورد مطالعه در کاهش رضایت افراد اثرگذار بوده، انطباق ندارد. در پایان، پیشنهادهایی که در این تحقیق ارائه می‌شوند شامل: توجه به نیاز استفاده‌کنندگان از مبلمان‌ها در جانمایی و طراحی مبلمان روستایی؛ انجام مطالعات اجتماعی در خصوص نوع نیاز روستاییان به مبلمان؛ توجه به سلاقی و الگوهای رفتاری اقشار مختلف روستایی جهت ارائه و استقرار انواع مبلمان در روستاها.

منابع

۱. آزادخانی، پاکزاد و اکبری، طیبه (۱۳۹۲). بررسی نقش مبلمان شهری بر رضایتمندی شهروندان شهر ایلام، اولین کنفرانس ملی معماری و فضاهای شهری پایدار، ص ۱-۱۱.
۲. آزادخانی، پاکزاد و طهماسبی کیا، زهرا (۱۳۹۵). بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقای کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه)، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۷(۲۷): ۹۳-۱۱۰.
۳. احمدی سیماب، ملیحه؛ مافی، عزت‌الله و معتمدی، محمد (۱۳۹۲). ارزیابی مبلمان شهری در کلان‌شهر مشهد با تأکید بر پیاده‌رو (مطالعه موردی: تطبیق بین خیابان احمدآباد و امام رضا (ع))، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی، و توسعه پایدار، تهران، ص ۱-۱۹.
۴. اکبریان رونیزی، سعیدرضا و شیخ‌بیگلر، رعنا (۱۳۹۴). سنجش کیفیت محیط روستاهای گردشگری (مطالعه موردی: بخش آسارا شهرستان کرج)، مجله پژوهش‌های روستایی، ۶(۲): ۴۴۳-۴۵۷.
۵. بختیاری کمری، جمشید و اردلانی، حسین (۱۳۹۵). تأثیرات زیبایی و چیدمان مبلمان و المان شهری در ارتقای کیفیت رفتاری فضای شهری (نمونه موردی: پارک مردم شهر همدان)، سومین کنفرانس علمی-پژوهشی افق‌های نوین در علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی معماری و شهرسازی ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین، ص ۱-۱۳.
۶. بکری‌زاده، حکیم؛ عبدالحسینی، امیر؛ الماسی، مسعود؛ بسطامی، همت‌الله و فرجی دارابخانی، محمد (۱۳۸۹). تحلیل فضای مبلمان شهری محدوده مرکزی شهر ایلام، فصل‌نامه فرهنگی پژوهش، ۳(۲۸ و ۲۹): ۳۷-۶۲.
۷. پورجعفر، محمدرضا؛ تقوایی، علی‌اکبر و صادقی، علی‌رضا (۱۳۸۸). خوانش تأثیر سامان‌دهی محورهای بصری بر ارتقای کیفیت محیط فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: خیابان آزادی تهران)، مدیریت شهری، ۷(۲۴): ۶۶-۸۰.
۸. رحمانی فیروزجاه، علی و سهرابی، سعیدیه (۱۳۹۶). بررسی جامعه‌شناسی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی، مجله مطالعات جامعه‌شناسی شهری، ۵(۱۶): ۱۷۹-۲۰۰.
۹. زاهدی یگانه، امیر و قدرجانی، راضیه (۱۳۹۰). تأثیر مبلمان شهری در هویت شهر و شهروندان، ماهنامه اطلاع‌رسانی، آموزشی، و پژوهشی، ۶۲: ۲۴-۲۸.
۱۰. زنگی‌آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۶). تحلیل فضایی مبلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، ۲۲(۱): ۴۵-۶۶.
۱۱. سجاسی قیداری، حمدالله؛ شایان، حمید و نوربخش رزمی، زهرا (۱۳۹۴). تحلیل نقش کارآفرینی فعالیت‌های غیرکشاورزی در ارتقای کیفیت زندگی روستاییان (مطالعه موردی: روستاهای بخش شاندیز شهرستان بینالود)، فصل‌نامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۴(۱۲): ۵۵-۷۶.
۱۲. سجاسی قیداری، حمدالله (۱۳۹۵). ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر کیفیت محیطی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان رامیان دهستان فندرسک شمالی و جنوبی)، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، ۲۰(۵۷): ۱۵۱-۱۷۳.
۱۳. سجاسی قیداری، حمدالله؛ صادق‌قلو، طاهره و مهدوی، داوود (۱۳۹۴). تبیین نقش کیفیت محیطی مقصدهای گردشگری روستایی در تقویت تصویر ذهنی گردشگران (مطالعه موردی: روستاهای مقصد گردشگری بخش رودبار قصران)، فصل‌نامه برنامه‌ریزی و آمایش فضا، ۱۹(۲): ۶۱-۶۱.
۱۴. سعیدنیا، احمد (۱۳۷۸). کتاب سبز شهرداری‌ها، تهران، سازمان شهرداری‌های کشور.
۱۵. سوری، جمشید (۱۳۹۰). نقش مبلمان شهری در ارتقای کیفیت عملکردی و بصری فضاهای روستایی، ماهنامه اطلاع‌رسانی، آموزشی و پژوهشی، ۶۲: ۱۹-۲۳.

۱۶. شفاعتی، آرزو (۱۳۸۷). بررسی میلان‌های شهری با تأکید بر پیاده‌روها، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه جغرافیا.
۱۷. شکاری، نادیا و شمس، مجید (۱۳۹۳). میلان شهری و تأثیر آن در مطلوبیت‌بخشیدن بر فضای شهری، رضایت، و سلامت شهروندان (مطالعه موردی: شهر خرم‌آباد)، کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری، و توسعه، ص ۱-۱۴.
۱۸. شمعی، علی و پوراحمد، احمد (۱۳۸۴). به‌سازی و نوسازی از دیدگاه علم جغرافیا، تهران: دانشگاه تهران.
۱۹. صادقلو، طاهره و جوهری، لیلا (۱۳۹۶). سنجش عملکرد مؤلفه‌های آسایش بصری در ارتقای کیفیت محیط شهر با استفاده از تکنیک وایکور (مطالعه موردی: کلان‌شهر مشهد)، فصل‌نامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۱(۴۹): ۱۶۷-۱۸۳.
۲۰. صندوق‌آبادی، معصومه؛ فتح‌الهی، گلاره و منصوری، رضا (۱۳۹۳). اثرات میلان شهری بر روابط اجتماعی، اولین کنفرانس بین‌المللی نیایش شهر پایا، مؤسسه فرهنگی سفیران مبین، تهران، ص ۴-۱۷.
۲۱. عزیزی‌پور، گوهر؛ لطفی، زینب؛ محمدزاده، سجاد و حسونند، بهزاد (۱۳۹۳). ارزیابی طراحی مبلمان و تجهیزات شهری خیابان انقلاب در شهرستان خرم‌آباد، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری، و توسعه پایدار، تهران، ص ۱-۹.
۲۲. علی‌پور، روجا؛ خادمی، مسعود؛ سنماری، محمدمهدی و رفیعیان، مجتبی (۱۳۹۱). شاخصه‌های کیفیت محیطی در شناسایی اولویت‌های مداخله در محدوده بافت فرسوده شهر بندر لنگه، فصل‌نامه باغ منظر، ۹(۲۰): ۱۳-۲۲.
۲۳. کلانتری، حسین و انصافیان، پیام (۱۳۹۰). مبلمان شهری، تهران: راه‌دان، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
۲۴. گلکار، کوروش (۱۳۷۹). مؤلفه‌های سازنده کیفیت در طراحی شهری، نشریه صفا، ۱۱(۳۲): ۳۸-۶۵.
۲۵. گلکار، کوروش (۱۳۸۷). محیط بصری شهر؛ سیر تحول از رویکرد تزئینی تا رویکرد پایدار، نشریه علوم محیطی، ۵(۴): ۹۵-۱۱۳.
۲۶. لحمیان، رضا؛ عبوری، مهدی و براری، معصومه (۱۳۹۲). نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهر ساری)، مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۳(۱۰): ۱۰۲-۱۲۱.
۲۷. لینچ، کوین (۱۳۷۴). سیمای شهر، ترجمه منوچهر مزینی، تهران: دانشگاه تهران.
۲۸. ماهنامه دهیاری (۱۳۹۰). مبلمان روستایی، درجه‌بندی دهیاری، ماهنامه دهیاری‌ها، ۲۶: ۳۱.
۲۹. ملک‌حسینی، عباس و درگاهی، محمدمهدی (۱۳۸۹). طراحی و مناسب‌سازی مبلمان روستایی، فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس، ۲(۶): ۱۵۱-۱۶۳.
۳۰. مهندسی، مرضیه؛ شیرازی، حمیده و حیدری، محمدمهدی (۱۳۹۲). ارزیابی نیاز مخاطب در روند طراحی مبلمان شهری در بافت قدیم شیراز (نمونه موردی: محله سنگ سیاه)، اولین همایش ملی معماری، شهرسازی، و محیط زیست، ص ۱-۱۲.
۳۱. میرزایی مقدم، داوود (۱۳۹۰). بالکن، تهران: رای مهراندیشه.
۳۲. وطن‌پرست، مهدی؛ حسینی، مرضیه و رشیدی، محمد (۱۳۹۳). بررسی وضعیت مبلمان شهری (مطالعه موردی: منطقه ۵ شهر مشهد)، اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی محیط زیست، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار، تهران، ص ۸-۱.
33. Ahmadi Simab, M.; Mafi, E. and Motammadi, M. (2013). A Survey on Urban Furniture in Mashhad with an Emphasis on Sidewalks: (Case Study: Differences between Ahmad Abad and Imam Reza Streets), The First Conference on National Geography, Urban Planning and Consistent Development, Tehran, pp. 1-19. (In Persian)
34. Akbarian Ronizi, S.R. and Sheikh Beigloo, R. (2015). Assessment of Environment quality of Villages' tourism Case: Asara County, Journal of Rural Research, 6(2): 433-457. (In Persian)
35. Ali Pour, R.; Khademi, M.; Senemari, M.M. and Rafieyn, M. (2012). Surveying Environment Quality Indicators in Detection of Interfering Priorities in the Deteriorated Fabric of Bandar Lengeh city, Bagh-e Nazar Journal, 9(20): 13-22. (In Persian)

36. Azad Khani, P. and Akbari, T. (2013). Evaluation of Role of Urban Furniture on Satisfaction of Residents in Ilam, The First National Conference on Sustainable Architecture and Urban Spaces, pp. 1-11. (In Persian)
37. Azad Khani, P. and Tahmasbikia, Z. (2016). Examine the role and function of urban furniture urban environment and enhance the quality of citizens' satisfaction (Case Study: Kermanshah Municipal District 4), Journal of Urban Studies and Planning, 7(27): 93-110. (In Persian)
38. Azizi Pour, G.; Lotfi, Z.; Mohhammad Zadeh, S. and Hasanvand, B. (2014). Evaluation of Design of Urban Furniture and Equipment in Enghelab Street of Khorramabad, The First National Conference on Urbanization, Urban Management and Sustainable Development, Tehran, pp.1-9. (In Persian)
39. Bakhtiari Kamari, J. and Ardalani, H. (2016). Effects of Aesthetics and Arrangement of Urban Furniture and Elements on Improved Quality of Urban Spaces (Case Study: MardomPark in Hamadan), The Third Conference of Modern Horizons in Geography, Architecture & Urbanization in Iran, Tehran, Society of developing and improving fundamental Sciences, pp. 1-13. (In Persian)
40. Bekri Zadeh, H.; Abdol Hosseini, A.; Almasi, M.; Bastami, H. and Faraji Darabkhani, M. (2010). Analysis of Urban Furniture in Center of Ilam, Cultural Journal of Research, Quarterly, 3(28 & 29): 37-62. (In Persian)
41. Bulut, Y. and Atabeyoglu, O. (2007). Fountains as Urban Furniture in Historical Urban Structure and Usage Culture: Erzurum City Case, Building and Environment, 42(6): 2432-2438.
42. Feng, B. and Xia, P. (2014). Study on the Method of Landscape Ecological Design for Urban Furniture, Applied Mechanics and Materials, 522-524, 1645-1648 Online: 2014-02-06 (2014), www.scientific.
43. Gokcen, F.Y. (2013). Design of Street Furniture and Amenities, the User-oriented Urban Landscape, Faculty of Engineering and Architecture, Istanbul Aydin University.
44. Golkar, K. (2000). Constructive Components of Quality in Urban Design, Soffeh Journal, 11(32): 38-65. (In Persian)
45. Golkar, K. (2008). Visual Views of Cities; History Of Development from Ornamental to Sustainable Approaches, Journal of Environmental Sciences, 5(4): 95-113. (In Persian)
46. Journal of Village Coordinators (2011). Rural Furniture: Grading of Rural Coordinators, Journal of Village Coordinators, 26: 31. (In Persian)
47. Kalantari, H. and Ensafian, P. (2011). Urban Furniture, Tehran, Rahdan, Organization of Iranian Municipalities and Villages . (In Persian)
48. Lahmian, R.; Obori, M. and Berari, M. (2013). The Role of Urban Furniture in Tourism Expanding Case Study: Sari City, Journal of Geographical Planning of Spaces Quarterly, 3(10): 102-121. (In Persian)
49. Linch, Q. (1995). Face of the City, Translated by Manouchehr Mazini, Tehran, University of Tehran. (In Persian)
50. Malek Hosseini, A. and Dargahi, M.M. (2010). Designing and Fitting Rural Furniture, Journal of Geography and Urban Planning: View of Zagros, 2(6): 151-163. (In Persian)
51. Mirzaee Moghadam, D. (2013). Balcony, Tehran, Raye Mehr Andisheh. (In Persian)
52. Mohandesi, M.; Shirazi, H. and Heidari, M.M. (2013). Evaluation of Addressee Needs in Design of Urban Furniture in Ancient Structure of Shiraz (Case Study: Sang Siah District), The First Conference of National Architecture, Urbanization and Environment, pp. 1-12. (In Persian)
53. Pourjafar, M.; Taghvaei, A. and Sadeghi, A. (2009). The effect of improving visual art on improving the urban public environments, case study: Tehran- Azadi Street, Urban Management, 7(24): 66-80. (In Persian)

54. Rahmani Firoozjah, A. and Sohrabi, S. (2016). A Sociological Study on the Relationship between urban furniture and quality of life, *Journal of Urban Sociological Studies*, 5(16):179-200. (In Persian)
55. Sadeghloo, T. and Johari, L. (2017). Performance measurement of visual comfort components to improve quality of urban environment, using VIKOR technique (Case study: Mashhad Metropolitan), *Journal of Human Geography Research*, 1(49): 167-183. (In Persian)
56. Saeednia, A. (1999). *Green Book of Municipalities*, Tehran, Iran, Municipality Organization of Iran. (In Persian)
57. Sandogh Abadi, M.; Fathollahi, G. and Mansouri, R. (2014). Effects of Urban Furniture on Social Relationships, *The First International Conference of Niaresh, Sustainable City*, Safiran Mobin Cultural Institute, Tehran, Vol.Summer, pp. 4-17. (In Persian)
58. Shafaati, A. (2008). *Assessment of Civil Streets with an Emphasis on Sidewalks: a Master's Thesis*, University of Tabriz, Faculty of Humanities & Social Sciences, Geography Department. (In Persian)
59. Shamaei, A. and Pourahmad, A. (2005). *Improvisation and Innovation from Geographical Viewpoint*, Tehran, University of Tehran. (In Persian)
60. Shekari, N. and Shams, M. (2014). Urban Furniture and Its Effect on Improved Urban Environments, and Hygiene and Satisfaction of Citizens (Case Study: Khorramabad), *National Conference on Urbanization, Urban Management and Development*, Tehran, pp. 1-14. (In Persian)
61. Sojasi Qeidari, H. (2016). Guide Plan Implementation Impact Assessment on Environmental Quality in Rural Area (Case Study: North and South Fendresk Rural district, *Journal of Geography and Planning*, 20(57): 151-173. (In Persian)
62. Sojasi Qeidari, H.; Sadeghloo, T. and Mahdavi, D. (2015). Explanation the role of destination environmental quality on improving of tourist intellectual imaging (Case study area: tourism destination rural of Rood bar- Ghasran rural district), *Journal of Spatial Planning*, 19(2): 61-88. (In Persian)
63. Sojasi Qeidari, H., ; Shayan, H., & and Nurbakhsh Razmi, Z., (2015)., The Analysis of Non-Farm Entrepreneurship in Improving the Quality of Life in the Villages Case: Villages Located in Shandiz Area, Binaloud County, *Journal of Spaces Economy & Rural Development*, Vol. 4 No.(12): 12, pp. 55-76. (In Persian)
64. Suri, J., (2011)., Role of Urban Furniture in Improved Functional and Visual Quality of Rural Environments, *Educational and Research Journal of Information Technology*, No.62, pp.: 19-23. (In Persian)
65. Torino, H. (2006). *Street Furniture*, chapter Five, Available at www.haringey.Gov.uk.
66. Vatan Parast, M., ; Hosseini, M. & and Rashidi, M., (2014)., Evaluation of Rural Furniture (Case Study: District Five in Mashhad), *The First International Conference on Environmental Engineering, Center for Achieving Consistent Development*, Tehran, pp. 1-8. (In Persian)
67. Yücel, G. F., (2013). *Street Furniture and Amenities: Designing the User-Oriented Urban Landscape*. In: *Advances in Landscape Architecture*, book edited by Murat Özyavuz, Chapter 23: 623-644.
68. Zahedi Yeganeh, A., & and Ghadr Jani, R., (2011)., Effects of Urban Furniture on Identity of Cities and Citizens, *Educational and Research Journal of Information Technology*, No.62, pp.: 24-28. (In Persian)
69. Zangi Abadi, A. and Tabrizi, N. (2007). Spatial Analysis of Urban Furniture in Tourist Places in Center of Isfahan, *Research Journal of Isfahan University*, 22(1): 45-66. (In Persian).